

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 4421
Tarih : 13.12.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 13/12/2019
Sayı: -120.10-E.00000581827

0000581827

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de sokağa çıkma yasağının ortaya çıkardığı olumsuz sonuçların giderilmesi için gerekli çalışmaların yapılması ve sokağa çıkma yasağına ilişkin yasal mevzuatın yurttaşlar lehinde değiştirilmesinin yollarının açılması amacıyla Anayasa’nın 98 inci maddesi ve Meclis İçtüzüğü’nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Mensur Işık
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Sokağa çıkma yasağı, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde belirli zamanlarda sokağa çıkmanın men edilmesidir. Sokağa çıkma yasağı, kişinin temel hak ve hürriyetlerinin sınırlandırılması hatta askıya alınması anlamına gelmektedir.

25 Ekim 1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun, 11(a) sayılı maddesinde, genel güvenlik, asayiş ve kamu düzenini korumak, şiddet olaylarının yaygınlaşmasını önlemek amacıyla alınabilecek tedbirler arasında “sokağa çıkmanın sınırlandırılması veya yasaklanması” da açıkça sayılmaktadır. Aynı zamanda, 13 Mayıs 1971 tarihli ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 3(1) sayılı maddesi, sokağa çıkma yasağını, gerektiğinde

alınabilecek tedbirlerden biri olarak sıralamaktadır. Kanunlarda belirtilen esaslara göre çıkma yasağını ihlal eden kişilere 100 TL para cezası kesilmektedir.

Uluslararası hukukta, temel insan hakları belgelerinde yer alan ve olağanüstü hallerde yükümlülüklerin askıya alınmasına imkân veren hükümler yapılmıştır. Bu hükümler şöyle sıralanabilir: AIHS madde 15, Kişisel ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi madde 4, Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi madde 27. Bu belgelerde yer alan yükümlülükleri askıya alma usulleri, ilgili uluslararası kurumlara devletlerin, ulusun varlığını korumak amacıyla giriştikleri ve temel hakları ihlal eden eylemleri de dâhil olmak üzere tüm eylemlerini izleme aracı sunmaktadır. Bu araçlardan en somut örneklerinden bir tanesi de sokağa çıkma yasakları olarak karşımıza çıkmaktadır.

İktidarın tehlike arz ettiğini öne sürerek belli tarihlerde muhalif kesimlerden gelecek tepkilere karşı önlem olarak protesto ve gösteri yasağının yanı sıra sokağa çıkma yasaklarını da uyguladığını son dönemlerde tanık olmaktadır.

Çözüm sürecinin dondurulmuş olduğunun ilanı ardından uygulanmaya konulan ve Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu'nun (Venedik Komisyonu) 13 Haziran 2016 tarihli Görüş Raporunca da hukuksuzluğu ilan edilen sokağa çıkma yasaklarının uygulanmaya başlandığı ilk tarih 16 Ağustos 2015'ten bu yana geçen 1 yıllık süre içerisinde başta Diyarbakır (61 kez), Mardin (18 kez), Şırnak (13 kez) ve Hakkari (11 kez) olmak üzere Muş (2), Batman (2 kez), Bingöl (2 kez), Elazığ (1 kez) ve Tunceli (1 kez) dahil toplam 9 il ve en az 35 ilçede, resmi olarak tespit edilebilen en az 111 süresiz ve gün boyu sokağa çıkma yasağı ilanı gerçekleşmiştir. Bu yasaklar nedeniyle 2014 nüfus sayımına göre ilgili ilçelerde yaşadığı bilinen en az 1 milyon 671 bin kişinin en temel yaşam ve sağlık hakları ihlâl edilmiştir.

20 Temmuz 2016'da ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) sonrasında bilgi edinme, gerçeği bilme hakları ve haber alma özgürlüğünün erişilemez kılındığı bir durumda, böylesi bir ortamda ölümlerine ilişkin kısmi bilgiye erişilebilen en az 321 sivilin 16 Ağustos 2015 ile 16 Ağustos 2016 tarihleri arasında sadece resmi sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş zaman dilimleri içerisinde, bu kapsamdaki bölgelerde yaşamlarını yitirdikleri tespit edilebilmiştir.

Sokağa çıkma yasaklarının süresiz veya gün boyu uygulanmaya başlandığı ilk tarih olan 16 Ağustos 2015'ten 1 Mart 2018'e kadar geçen süre içerisinde toplam 11 il ve en az 49 ilçede resmi olarak tespit edilebilen en az 299 sokağa çıkma yasağı ilanı gerçekleşmiştir.

Sokağa çıkma yasaklarının engellenmesine dair araştırma yapılması ve sokağa çıkma yasaklarına maruz kalan insanların hayatlarının iyileştirilmesi için çözümler bulunması amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını talep ederim.

0000581827

1	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	<i>Abay</i>
2	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	<i>[Signature]</i>
3	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	<i>Necdet İpekçi</i>
4	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	<i>A. Acar</i>
5	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	<i>[Signature]</i>
6	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	<i>[Signature]</i>
7	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	<i>[Signature]</i>
8	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	<i>[Signature]</i>
9	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	<i>E. Günay</i>
10	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	SİİRT	<i>[Signature]</i>
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	<i>[Signature]</i>
12	HABİP EKSİK	İĞDIR	<i>[Signature]</i>
13	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	<i>[Signature]</i>
14	AHMET ŞIK	İSTANBUL	<i>A. Şik</i>
15	PERO DUNDAR	MARDİN	<i>P. Dunder</i>
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	<i>[Signature]</i>
17	RIDVAN TURAN	MERSİN	<i>[Signature]</i>
18	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	<i>[Signature]</i>
20	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	<i>[Signature]</i>